

NATAN Z.

ARJAN ALBERTS

Natan Z.

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam
www.xanderuitgevers.nl

Omslagontwerp: Studio Marlies Visser
Omslagbeeld: Studio Marlies Visser
Zetwerk: Michiel Niesen, ZetProducties

Copyright © 2019 Arjan Alberts en
Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2019

ISBN 978 94 0161 018 6 | NUR 332

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van
Sebes & Bisseling Literair Agentschap te Amsterdam.

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren.
Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen,
dan kunt u contact opnemen met de uitgever.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt
door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PROLOOG

Augustus 2002

Ze fluisterden zachtjes, zodat hun moeder hen niet kon horen. Als ze 's avonds boven de was kwam ophangen, hoorde ze elk geluidje. Suus zat op de kamer van haar tweelingbroertje, het speelbord stond tussen hen in.

'Jij bent,' zei ze ongeduldig.

Ze hoorden iets op de trap. 'Het is mama,' fluisterde hij. 'Snel, naar je kamer!'

Suus kroop door het deurtje van de inloopkast die hun kamers met elkaar verbond. Ze had het deurtje nauwelijks gesloten toen ze een vreemde stem hoorde. Iemand kwam de kamer van haar broertje binnen.

'Hallo. Alles goed hier?' Het was de stem van een man, hij klonk kalm en zelfverzekerd. Wie kon dat zijn? Ze hadden 's avonds nooit bezoek.

Ze gluurde door het kiertje van de deur.

'Hoi,' zei haar broertje timide. 'Wie ben jij?' Suus zag dat hij de blik van de man ontweek.

'Ik ben een vriend van je moeder. Ik kwam even kijken hoe het gaat.'

Haar broertje leek gerustgesteld en keek de man nu aan.

Suus kneep haar ogen samen terwijl ze de vreemdeling vanuit haar schuilplek gadesloeg. Het boord van zijn witte overhemd sloot naadloos rond zijn zongebruinde hals. Felblauwe ogen staarden naar haar broertje. Zijn blik was rustig, voldaan.

'Ik ga zo slapen,' zei haar broertje, 'ik maak alleen dit nog even af.'

'Wat speel je?'

'Chaturanga.' Hij keek geconcentreerd naar de stukken.

De man bleef staan en zei niets.

'Kan jij schaken?'

*De man glimlachte. 'Ja, dat doe ik graag.'
'Chaturanga is net als schaken. Hetzelfde bord en evenveel stukken.
Wel andere stukken. De koningin is een generaal en de lopers zijn oli-
fanten. Dat is eigenlijk veel mooier, vind je ook niet?'*

'Met wie speel je?'

Suus hield haar adem in.

'Wil je het proberen?' zei haar broertje.

*De man knikte. 'Ja, dat is goed.' Hij nam plaats op haar stoel en keek
rond in de kamer. Suus durfde niet te bewegen. Ze staaarde met inge-
houden adem naar de hals van de man met daaronder het smetteloze
wit van zijn overhemd. Vlak naast het bovenste knoopje zat een rood
vlekje.*

'Waar is mama?' vroeg haar broertje.

*'Ze is beneden,' zei de man. 'Ze kon even niet naar boven komen. Ze
is nogal ziek.'*

*'Ja,' zei haar broertje, 'mama is erg ziek. Ze heeft hiv, net als ik. Dat
heb ik gekregen van haar, toen ik geboren werd.'*

*De man keek hem indringend aan. 'Dat spijt me heel erg jongen.
Ziek zijn is niet fijn.' Zijn pupillen werden groter. 'Weet je wat ik zou
doen als ik zo ziek was?' Haar broertje schudde langzaam zijn hoofd
terwijl de man zich over de tafel naar hem toe boog. Hij fluisterde,
Suus kon hem nauwelijks verstaan. 'Als ik ooit zo ziek was, zou ik me-
zelf helpen, net als jouw mama. Net als jou...'*

Vijftien jaar later

HANNAH

Haar hart kroop naar haar keel toen de deur meegaf en de indringende sigarengneur de kamer uitstroomde. Ze wist dat dit haar kans was en dat ze snel moest handelen. Maandenlang had ze getimed hoelang hij wegbleef van een bezoek aan P.G.C. Hajenius, zijn vaste tabakswinkel. Dat was nooit meer dan acht en een halve minuut geweest. En nu het buiten koud was, zou hij doorlopen. Zijn record lag net onder de zeven minuten.

Het was vrijwel donker in de werkkamer. Hannah liet het licht uit. Vanaf de straat waaraan het laatzeventiende-eeuwse grachtenpand lag, was de werkkamer goed zichtbaar. Door de hoge raampartijen in de scheefgezakte gevel had je overdag een prachtig uitzicht over de Amstel. In de late namiddag van deze winterdag hingen de lichtjes van de stadslantaarns als lampionnen in de ingevallen duisternis. Ze wierpen een zachte gouden gloed over het water, de bruggetjes en de aangemeerde bootjes.

Op het bureau van Reinier stonden de ordners met zaken waaraan hij vandaag had gewerkt. Zo meteen, als hij terugkwam, zou hij doorwerken. Vaak deed hij dat tot diep in de nacht. Reinier werkte geregeld meer dan tachtig uur in de week.

Zijn werkkamer was zijn privédomein. Zelfs de schoonmaakster had er geen sleutel van. Toch zag Hannah, op de schaarse momenten dat ze in de kamer was, dat het er schoner was dan waar ook in het huis. Het enige wat opviel was de geur van La Paz, het sigarenmerk dat hij al meer dan twintig jaar rookte. Naast zijn werk was dat zijn enige verslaving en daarmee ook zijn zwakke plek. In de loop der jaren had ze gemerkt dat hij soms, als hij zonder La Paz zat en nieuwe ging kopen, vergat zijn werkkamer af te sluiten. Dat was haar enige kans om bij het dossier te komen. En vanavond had hij voor het eerst in maanden zo'n moment van onachtzaamheid.

Met het lampje van haar mobiele telefoon op de zwakste stand las ze vlug de dossiernamen die in sierlijke letters op de ruggen van de ordners geschreven stonden. Reinier werkte aan veel zaken tegelijk, maar de belangrijkste zaak zat er niet tussen. In paniek schoten haar ogen naar alle hoeken van de kamer. Waar had hij in vredesnaam dat dossier liggen? Hij moest er vandaag mee bezig zijn geweest, de zaak diende volgende week en hij zou zijn cliënt morgen bezoeken.

Terwijl ze zich achter zijn bureau een weg zocht door het halfduister, bleef haar voet ergens achter haken. Met een luide klap sloeg ze voorover tegen de eiken vloerdelen. Haar telefoon schoot over de grond en kwam abrupt tot stilstand bij de met lijvige boeken gevulde wandkast. Terwijl ze met een van pijn vertrokken gezicht overeind kwam om hem op te rapen, zag ze in het zwakke schijnsel de titel van een van de boeken op de onderste plank oplichten: *Gebeden van de doden*.

Ze zette het lichtje iets feller en scheen op de ravage achter haar. Over de grond verspreid lagen dossiermappen die uit Reiniers zware aktetas waren gevallen. Alle stukken voor morgen die hij netjes in zijn tas had opgeborgen, lagen nu in een chaotisch tafereel aan haar voeten. Ze hapte naar lucht en begon instinctief de papieren die half uit de mappen staken terug te schuiven. De ene na de andere map duwde ze in de aktetas. Verdomme, wat als hij een bepaalde volgorde had gehanteerd? Reinier deed immers alles systematisch. Hij was een en al zorgvuldigheid en zij, zij was de chaos in zijn leven. Zij wist hem altijd te verrassen en zorgde voor de dynamiek in hun relatie. Ze dreef hem soms tot waanzin, maar haalde hem ook uit zijn eigen kleine wereld en bezorgde hem momenten waarop hij echt gelukkig was. Maar nu had ze een grens overschreden – ze bevond zich niet alleen in zijn domein maar ze veroorzaakte ook daar wanorde.

Niks aan te doen. Zonder lang nadenken veegde ze de laatste papieren bij elkaar en schoof ze in de enige dossiermap die nog over was. Terwijl ze hem in het laatste lege vak van de aktetas stak, gleden haar blik over de dossiernamen. Haar hart sloeg over. Daar stond het.

Natan Z.

Reinier was nu vijf minuten weg, zag ze op haar telefoon. Even twijfelde ze. Toen sloeg ze de map open en bladerde razendsnel door de papieren die ze eerder bij elkaar geraapt had. Ze waren genummerd, maar veel nummers ontbraken. Het waren waarschijnlijk losse documenten en foto's uit een veel groter dossier. Met afgrijzen keek ze naar afbeeldingen van verminkte lichamen en ledematen. Koortsachtig bladerde ze door, op zoek naar een specifiek stuk. Ze was bijna door de stapel heen toen ze een juichkreet nauwelijks kon onderdrukken. Opgewonden las ze de titel van het document: 'Rapportage pro Justitia'. Dit was waarnaar ze gezocht had, het rapport waarin de persoonlijkheid van Natan Z. beschreven stond. Alle informatie die ze nodig had, inclusief een beschrijving van zijn jeugd, zat in dit verslag. Met haar mobieltje maakte ze foto's van alle vijftien pagina's die het document telde. Op het moment dat ze de rapportage met de dossiermap terug in de aktetas wilde schuiven, hoorde ze beneden de voordeur opengaan.

REINIER

Hij liep met twee treden tegelijk de trap op. Hij had zijn hand al op de deurklink toen hij in het valse licht aan het einde van de gang een schim meende te zien. Nu pas realiseerde hij zich dat hij vergeten had zijn werkkamer af te sluiten. Voorzichtig liep hij naar het zwakke licht dat vanuit de openstaande deur van Hannahs kamer, vijf meter verderop, door de duisternis de hoge smalle gang in gezogen werd.

Zij en hij werkten in compleet andere werelden. Zo georganiseerd als hij was, zo'n chaos heerste er bij haar. Overal lagen boeken en stapels papieren, en de oude fauteuils die ooit bij Hannahs tante door de katten kaal gekrabbd waren, stonden in schril contrast met de statige meubels die zijn kamer allure gaven.

Ze zat zoals ze altijd zat, met haar laptop op schoot in de nis bij het raam dat overdag zicht bood op de grote bloementuin, haar rug tegen de muur en haar knieën licht opgetrokken. Het was haar hoekje, waar ze ondersteund door kussens rustig kon werken. Op de grond naast haar stond een kleine olielamp. Het flakkerende vlammetje deed alles in de duisternis licht bewegen. Of, zoals Hannah dat zo mooi kon zeggen, haar omgeving kwam tot leven. En die ambiance had ze nodig om de juiste woorden te vinden.

Ze schreef thrillers en had al diverse bestsellers op haar naam. Haar laatste succes dateerde echter alweer van vijf jaar geleden. Haar uitgever was lang coulant geweest, maar verwachtte nu wel spoedig een nieuwe kaskraker. Die druk werkte bij Hannah alleen maar averechts. Ze werd er onrustig van en twijfelde over alles. Reinier zag zijn vrolijke, evenwichtige vrouw langzaam veranderen in een kwetsbaar wezen. En hoe graag hij haar ook wilde helpen, hij kon haar dan het beste met rust laten. Machteloos moest hij toezien hoe ze soms dagenlang in het luchtledige staarde, op zoek naar inspiratie.

Maar vanavond leek ze anders. Ze keek geconcentreerd naar haar

scherm en merkte hem niet eens op, alsof hij passeerde aan de verre randen van haar universum – niet een wereld waarin ze radeloos op zoek was naar inspiratie, maar een wereld waarin alles tot leven kwam.

SUUS

Haar lange kastanjebruine haar wapperde in de wind terwijl ze door de polder fietste. Een beige hoofdband beschermde haar voorhoofd en oren tegen de snijdende kou en aan haar handen droeg ze met wol gevoerde handschoenen. Haar olijfgroene parka viel tijdens het fietsen tot bijna over haar knieën en hield haar bovenbenen lekker warm.

De strenge vorst hield nu al ruim een week aan en had het polderlandschap in een sprookjeswereld veranderd. De met rijp bedekte rietstengels glinsterden in het eerste ochtendlicht en boven de horizon hing een turquoise lucht die spoedig diepblauw zou worden. Suus hield van deze mooie koude winterdagen en de stilte vlak voor het aanbreken van een nieuwe dag. Hier, ver weg van de drukke stad, leek het alsof de eerste zonnestralen er alleen voor haar waren.

Suus de Bruyn was tweeëntwintig en werkte sinds twee weken als sociotherapeutisch medewerker in De Maarsseveensekliniek, een Forensisch Psychiatrisch Centrum waar tbs'ers behandeld en voorbereid werden op een terugkeer naar de maatschappij. Tijdens haar studie Sociaal Pedagogische Hulpverlening had ze stage gelopen in de kliniek en na het behalen van haar diploma had ze kort na de jaarwisseling een aanstelling met een proeftijd van een half jaar gekregen. Ze was begonnen op de afdeling Corridor, waar ze ook haar stageperiode had doorgebracht, maar vanwege een onderbezetting op de afdeling Zebra was gisteren besloten dat ze vanaf komende maandag het team op die afdeling zou versterken. Op beide afdelingen woonden patiënten met een persoonlijkheidsstoornis. Veel van hen werden behandeld voor een seksueel delict. Vandaag zou ze alvast kennismaken met het team en met de patiënten van haar nieuwe afdeling.

Midden in niemandsland doemde de Maarsseveensekliniek op.

Suus reed het terrein van de tbs-kliniek op en zette haar fiets in de stalling. Om tien uur zou ze het team en de patiënten op de afdeling Zebra bezoeken. Maar eerst ging ze nog even naar haar eigen afdeling omdat Maria vandaag jarig was. Maria kende ze al ruim anderhalf jaar, nog van voordat ze bij de kliniek werkte. Ze trairden samen bij dezelfde atletiekvereniging en via Maria was ze aan haar stageplaats gekomen.

Ze stapte de warme hal in, begroette Manuel die achter het glas in de portiersloge zat en hield haar personeelspas voor de paslezer. Het lampje sprong op groen.

Op haar afdeling hingen slingers en uit een radio klonk muziek. Op de lange houten tafel in de keuken stonden twee aangesneden taarten. Suus schoof een stuk chocoladetaart op een schoteltje en schonk een kop koffie in. In de woonkamer naast de keuken was de gezamenlijke dagopening van het team en de groep van acht patiënten begonnen. Dat was een dagelijkse bijeenkomst waarin ze met elkaar de bijzonderheden van de afgelopen dag en de komende dagen bespraken.

Suus hoorde dat Dekker, een cannabisverslaafde, het woord nam.

‘Ik pis niet in dat potje als de urinecontrole te laat wordt aangezegd. Ik kan niet pissen als ik druk voel. En als het niet voor twaalf uur lukt, schrijven jullie het op als een positieve uc.’

‘Ik snap jouw probleem niet Dekker,’ reageerde een andere patiënt, die iedereen ‘De Vinger’ noemde. ‘Jij zit de hele dag aan de wiet. In al die jaren dat ik je ken, heb je nog nooit een negatieve uc gehad. Het maakt geen reet uit of je het op tijd weet of niet, jij scoort altijd positief.’

‘Daar gaat het niet om!’

‘Waar gaat het volgens jou dan om, Dekker?’

‘Om het principe. Wij moeten ons aan de regels houden dus zij ook.’

‘Alsof jij je aan de regels houdt, je trekt je nergens een reet van aan.’

‘Wat is er toch met die reet van jou, Vinger? Weet je wat je met die reet kunt doen?’

Suus hoorde iedereen hard lachen. Toen greep Mark, een van haar collega’s, in. ‘Oké heren, zo kan-ie wel weer. Wat jullie in je vrije tijd

doen hoeven jullie niet met ons te delen. Tenzij het natuurlijk echt niet door de beugel kan.'

Opnieuw werd er gelachen.

'Dekker,' zei Mark, 'we zullen je uc van gisteren niet meerekenen. Daar is iedereen blij mee want dan scoort de afdeling gemiddeld weer lager. De eerstvolgende controle melden we je om acht uur 's ochtends, dan heb je de hele ochtend om te plassen.'

'Om acht uur is hij nog zo stoned als een garnaal,' grapte De Vinger, 'hij krijgt zijn pik nooit voor tien uur in dat potje.'

De stem van Mark kwam amper boven het gejoel uit. Toen hoorde Suus stoelen schuiven en wist ze dat de dagopening was afgelopen. Maria kwam als eerste de keuken inlopen. Ze had een grote grijns op haar gezicht.

'Hé Suus, ik dacht wel dat ik je hier zou aantreffen!'

Suus gaf Maria een zoen en moest lachten. 'Had je niet beter vrij kunnen nemen? Je wilt op je verjaardag toch niet naar die volwassen pubers luisteren.'

'O dat,' wuifde Maria het gesprek van zojuist weg. 'Misschien moet ik maar met je meegaan naar Zebra, daar wordt dit gedrag niet getolereerd.'

'Is dat zo?' vroeg Suus, 'worden ze daar kort gehouden?'

Maria knikte, haar lach verdween. 'Ja. Heel kort.' Ze legde haar hand tegen Suus' wang. 'Ik zal je missen, lieve Suus.'

Suus voelde de spanning en las de bezorgdheid in Maria's ogen. Maar haar gedachten gingen vooral naar haar nieuwe afdeling. Ze was er bijna. Bijna was ze bij hem.

HANNAH

Toen Hannah gisteravond de foto's naar haar computer overzette, had ze nog geen idee gehad wat ze zou aantreffen in de rapportage. Nu de bizarre waarheid zich voor haar ontvouwde, vergat ze bijna adem te halen. Op de vloer naast haar stond al een half uur een on-aangeronde kop met inmiddels koude jasmijnthee.

Ze sloot haar ogen. De afgelopen jaren had ze zich vaak afgevraagd hoe Reinier deze man kon bijstaan. Hoe hij iemand kon verdedigen die tot zoiets walgelijks in staat was. Natuurlijk was het zijn werk, natuurlijk had ook het uitschot van de maatschappij recht op een eerlijk proces. Maar waarom moest uitgerekend hij het opnemen voor deze vervloekte psychopaat?

De omstandigheden waaronder de slachtoffers van Natan Z. om het leven waren gekomen, waren ronduit gruwelijk. Het had geleid tot grote maatschappelijke verontwaardiging. Nooit eerder had een strafzaak zoveel media-aandacht gekregen. Dat maakte van Reinier weliswaar een bekend advocaat, maar hij was allesbehalve populair. Ook Hannah had dat ondervonden, door de manier waarop mensen naar haar keken. Blikken van ongeloof en zelfs afgrijzen vertelden haar genoeg. De details die in de media genoemd werden, waren weerzinwekkend, maar bleken slechts het topje van de ijsberg. Onttrokken aan het oog van de wereld had jarenlang een megalomaan monster rondgewaard. En Reinier, haar eigen man, kende al diens gedaantes, hij wist beter dan wie ook wie Natan Z. werkelijk was. Wat bezielde hem om dit roofdier te verdedigen? Waarom, waarom? Het liefste zou ze het hem gewoon vragen, maar dat kon ze niet. Zo werkte het niet in hun relatie. Ze werkten in gescheiden werelden en daar lieten ze elkaar met rust.

Maar nu was ze, voor het eerst in alle jaren dat ze samen waren, zijn wereld binnengedrongen. Niet om Reinier beter te kunnen be-

grijpen, maar om Natan Z. te leren kennen. Haar zucht naar inspiratie voor een nieuwe thriller had haar over ongekende grenzen gedreven en bracht haar in de krochten van het brein van een psychopaat. Heen en weer geslingerd tussen ongeloof, walging en nieuwsgierigheid voelde ze de vertrouwde, tintelende sensatie van een nieuw boek. Een nieuwe bestseller.

SUUS

Om tien uur precies was Suus samen met Peter van Dijk naar de afdeling Zebra gelopen. Als Hoofd Behandeling had Peter zowel de afdelingen Corridor als Zebra onder zijn hoede. 's Ochtends was hij meestal op Corridor en 's middags op Zebra. Hij was iemand die autoriteit uitstraalde. Hij had charisma en wist mensen makkelijk te overtuigen van zijn standpunt. Maar als je tegen hem inging, kon hij bikkelhard zijn. Suus kon hem moeilijk peilen. Het was een aantrekkelijke man, en toch kon ze zich moeilijk voorstellen dat hij met iemand een relatie had.

Peter stelde haar voor aan haar nieuwe team. Ze had meteen een goede klik met Sandra, een ervaren roodharige sociotherapeute van achter in de dertig die al twaalf jaar op Zebra werkte. Peter zag het en vroeg aan Sandra of ze Suus wilde voorstellen aan de patiënten die op dat moment op de afdeling aanwezig waren. Veel van hen gingen overdag naar therapie, of arbeidsblokken elders in de kliniek. Ze werkten dan bijvoorbeeld op de hout- of metaalafdeling waar ze onder begeleiding meubels maakten.

Suus had meteen een zwak voor een patiënt die Maarten heette. Een lange magere man, eigenlijk was het nog een jongen. Sandra had haar van tevoren verteld wat Maarten allemaal had meegeemaakt. Sinds zijn veertiende zat hij al opgesloten in klinieken. Eerst jeugd-tbs. Toen dat niet meer kon worden verlengd, hadden ze hem laten gaan. Een dag later drong hij een woonboot binnen en bracht een bejaarde man om het leven. Later ontdekten ze dat deze man een pedofiel was en dat hij Maarten van kinds af aan had misbruikt. Maarten wist zijn hele jeugd niet beter dan dat het heel normaal was dat je aan kleine jongetjes zat, en toen hij dat zelf ook ging doen was hij ineens een psychopaat. Suus voelde sympathie voor hem. Hij was een dader, maar vooral een slachtoffer.

Met een kleine witte metalen gieter met een lange, smalle tuit gaf hij de plantjes in de woonkamer water toen Sandra hem aansprak. ‘Maarten, dit is Suus, ze komt ons vanaf maandag helpen.’

Schuchter gaf hij haar een hand, hij durfde haar niet aan te kijken.

‘Maarten zit hier nog niet zo lang,’ zei Sandra. ‘Hij heeft nu eigenlijk therapie, maar er valt de laatste tijd veel uit.’

‘Kunt u mij daarmee helpen?’ zei Maarten tegen Suus terwijl hij de tuit van zijn gietertje tussen de bladstengels van een grote Sansevieria duwde.

De vraag verbaasde haar. Ze aarzelde. ‘Ik...’

‘Suus is een socio, net als ik,’ hielp Sandra haar. ‘Ze komt hier op de afdeling werken, ze geeft geen therapie.’

‘Maar zonder therapie kom ik niet verder in mijn behandeling, dan kom ik hier nooit meer weg!’

‘Maak je geen zorgen Maarten,’ stelde Sandra hem gerust, ‘we werken aan een oplossing, ik loop straks nog even bij je langs. Oké?’

Maarten zei niets, hij liep naar de kraan en vulde zijn gietertje bij. Het viel Suus op dat het gietertje nog halfvol was. ‘Kom,’ zei Sandra, ‘hij heeft er even geen trek in. Ik stel je voor aan Buchwald, die moet vandaag op zijn kamer blijven.’

De regels waren duidelijk. Als je niet naar arbeid of therapie wilde dan moest je op je kamer blijven. Als arbeid of therapie uitviel, mocht je op de hele afdeling komen.

Ze volgde Sandra door de lange kale gang met aan weerszijden dikke metalen deuren en naast elke deur een naamplaatje en een foto. Halverwege de gang aan de linkerkant stak Sandra de sleutel in een slot. Naast de deur zag Suus de grijns van Buchwald. Hij had kort grijs haar en een pokdalig gezicht en was duidelijk niet meer de jongste.

‘Had Buchwald vandaag geen zin in een activiteit?’

Sandra lachte. ‘Zin vast wel, maar hij mag voorlopig even niet. Buchwald zit in afzondering op zijn eigen kamer, hij heeft alcohol gestookt.’

De deur ging open en een weeë lucht stroomde hen tegemoet. Suus moest bijna kokhalzen. Zittend in zijn eigen gassen consumeerde Buchwald al dagen dezelfde lucht.

Sandra liep naar het raam en schoof het luchtrooster open.

‘Kloppen we tegenwoordig niet meer?’ klonk het vanuit een donkere hoek van de kamer. Buchwald zat op zijn bed met zijn rug tegen de wand. Hij nam Suus aandachtig in zich op. Naast hem prijkte een grote poster van een blote vrouw op de muur. In haar armen droeg ze een langharige Perzische kat.

‘Wie heb je voor me meegenomen, Sandra?’

Sandra negeerde zijn vraag. ‘Geen porno aan de muur Buchwald, je kent de regels.’

‘Krijg ik nu een sanctie?’ zei hij treiterend. ‘Ik zit al in afzondering, veel meer kun je niet doen.’

‘We hebben een speciale afdeling waar ik je met alle liefde naar laat overplaatsen.’

‘Je weet dat ik daar niet heen mag vanwege mijn trauma.’

‘Ik geloof helemaal niets van jouw trauma, Buchwald.’

Suus zag dat Buchwald haar bleef aankijken. Hij strekte zijn arm opzij, trok de poster met een ruk van de muur en hield hem in haar richting. ‘Kan ik jou daar misschien blij mee maken, een wulpse vrouw met een lief klein poesje?’

‘Buchwald!’ riep Sandra, ‘laát dat!’

Gniffelend rolde hij de poster op en schoof hem tussen de lakens. ‘Maak je niet druk,’ zei hij, ‘ik zal goed voor haar zorgen.’

Vrijwel tegelijkertijd hoorde Suus het opgewekte gekwetter van een klein vogeltje en ontdekte ze dat Buchwald een huisdier had. In een kooitje bij de deur naar de badkamer zat een knalgele kanarie.

‘Dat is Pietje,’ zei hij toen hij de blik van Suus zag. ‘Pietje was een beetje bang voor het poesje.’ Hij grinnikte. ‘Stomme vogel.’

Hij kwam overeind en wees naar de kast met glazen. ‘Kan ik jullie iets te drinken aanbieden? Ik heb nog wel wat sterke drank.’

Suus kon een glimlach niet onderdrukken.

‘Vind je dat grappig?’ zei Buchwald, terwijl hij op haar toeliep.

Sandra deed een stap naar voren en blokkeerde hem de weg. ‘Dit is Suus,’ zei ze. ‘Suus is onze nieuwe socio, ze begint maandag.’

‘Ah,’ zei Buchwald, ‘maandag.’ Hij dacht even na. ‘Maandag zit ik nog in afzondering. Kom jij me dan mijn pilletjes brengen, Suusje?’

Suus keek hem stoïcijns aan. Ze wist dat ze iets moest zeggen.

‘Suus begint maandag en we verdelen dan de taken,’ zei Sandra.

‘Ah,’ zei Buchwald opnieuw. ‘En kan Suusje zelf ook praten?’

‘We zijn klaar hier, Buchwald,’ sprak Sandra gedecideerd. ‘Kom, Suus, we gaan.’

Suus volgde haar naar de deur en draaide zich om. ‘Je hebt een mooie vogel, fijn dat je iemand hebt die je gezelschap houdt.’

Buchwald knikte. ‘Elke vogel zingt zijn eigen lied. Zelf hou ik meer van poesjes.’

Sandra trok haar zachtjes mee naar buiten en deed de deur dicht.

HANNAH

Nerveus zocht Hannah naar pluisjes op haar rok. Steeds als ze er een vond, maakte ze de inschatting of ze voldoende tijd zou hebben om hem los te peuten en naar de grond te laten dwarrelen voordat iemand de kamer binnenkwam. Alert op elk geluid luisterde ze of ze de trap hoorde kraken.

Ze had iets kostbaars in handen. Dit kon haar helpen het boek te schrijven dat al haar eerdere thrillers zou overtreffen. Maar ze had nu ook een geheim voor Reinier. Ze herkende deze spanning, de spanning die in haar lijf kroop als ze hem bedroog. In alle jaren dat ze samen waren had ze dat gevoel één keer eerder gehad. Over die keer zou ze hem nooit kunnen vertellen. Maar nu? Hij zou haar boek lezen, hij zou weten dat het over Natan Z. ging en hij zou haar daarmee confronteren. Wat moest ze hem zeggen, dat het klopte, dat ze het dossier gestolen had? Maar het was nog erger. Zij, Hannah de Graaf, was de echtgenote van de advocaat van Natan Z. Iedereen die haar boek las zou onmiddellijk weten hoe ze aan haar inspiratie gekomen was. Zelfs als ze zijn naam en de locaties waar het zich afspeelde zou veranderen, bleef dit overduidelijk het verhaal van Natan Z. Eigenlijk kon ze dit gewoon niet doen, het was een waardeloos idee, ze moest iets anders verzinnen.

Onrustig keek ze om zich heen, alsof ze hier in de kamer van haar uitgever, in die met duizenden boeken gevulde wandkasten, dat ene onontdekte idee zou vinden. Een boek met een prachtig verhaal, dat hij vergeten was en dat haar kon inspireren. Dat ze hem kon presenteren zodra hij binnenkwam...

De een-na-laatste trede van de trap kraakte. De een-na-laatste trede kraakte altijd wanneer iemand op de vierde etage van het grachtenpand moest zijn.

‘Hannah! Je bent er al.’

Het kostte Matthijs, haar uitgever, nooit veel moeite om de ruimte te vullen met zijn enthousiasme. Hij had de kop van David Bowie, maar dan met zilvergrijs haar. Zijn huid was grauw tot op het bot van alleen maar binnen boeken lezen, en zijn tanden waren bruingeel van decennialang te veel roken en veel te veel koffiedrinken. Maar hij had de glimlach van een wereldveroveraar.

‘Hannah vertel! Ik ben zo benieuwd. Waar werk je aan, wat is dat geweldige idee?’

Wanhopig wierp ze een laatste blik op de boekenkast en zag in chronologische volgorde haar eigen thrillers staan. Veertien jaar van haar leven stonden netjes geordend bij hem in de kast, maar in haar hoofd was het niets dan chaos. Ze twijfelde, het was kansloos, maar wat moest ze dan?

‘Het gaat over een kind.’

‘Een kind?’ vroeg hij geïnteresseerd.

‘Ja, een klein vertederend kind, die zich langzaam tot een gruwelijke seriemoordenaar ontpopt.’

Hij keek haar vragend aan.

‘Dat is toch uniek Matthijs! Een thriller vanuit het perspectief van een psychopaat.’

Hij schudde zijn hoofd. ‘Hannah, de lezer heeft niets met het perspectief van een psychopaat, daarmee wil hij zich absoluut niet identificeren. Hij leeft mee met de slachtoffers, en met de held die de psychopaat veilig opsluit, zeker niet met...’

‘Nee, hij wil meer van hetzelfde,’ flapte ze eruit. ‘En daarom schrijven we keer op keer hetzelfde verhaal. Maar ik wil iets anders Matthijs, ik wil een verhaal waarmee ik me kan onderscheiden, waarvan de lezer denkt: wow!’

‘Wow wat heerlijk, al die moorden die mijn hoofdpersoon pleegt,’ counterde Matthijs.

‘Nee natuurlijk niet, het gaat hier om een kind. Om wat hij meemaakt, om wat hem maakt tot wie hij is. Niemand is alleen maar goed of slecht, het gaat erom wat er naar boven komt en waarom. Mijn lezers zullen dingen van zichzelf herkennen en zich, zoals jij dat noemt, identificeren met die duistere kanten. Stiekem, heimelijk, zullen ze soms denken: dat zou ik kunnen zijn. Of ze herkennen er

iets in van iemand uit hun omgeving, een buurman of een partner. Dat is juist het mooie van een boek, je hoeft met niemand te delen wat je denkt of wat je voelt.'

Matthijs dacht na en Hannah wachtte gespannen af. Matthijs was een man van uitersten en altijd heel beslist. Of hij was lyrisch enthousiast of hij brandde iets helemaal af.

'Ik geloof het gewoon niet, Hannah, dat jij in het hoofd van een psychopaat kunt kruipen. Het lukt je nooit om dat geloofwaardig neer te zetten.'

'Maar ik heb een zeer gedetailleerd dossier van een seriemoordeenaar met uitvoerige beschrijvingen van zijn psyche, zijn jeugd en zijn daden. Ik heb zijn hele wereld in mijn hoofd, hij is de hele dag bij me.'

Matthijs keek haar zwijzaam aan en zei toen: 'Reinier verdedigt toch die Natan Z.?'

Ze knikte.

'Gaat dit over hem?'

Hannah voelde dat hij op het punt stond om haar geweldige idee van tafel te vegen. Ze keek hem schuldbewust aan.

'Jezus Hannah, dit kunnen we echt niet doen. Je bent zijn vrouw, hier krijgen we gedonder mee en Reinier ook. Weet hij dat jij in zijn dossiers rondneust?'

Hannah ontweek zijn blik en zocht op de grond naar de pluisjes die zich over de parketvloer verspreid hadden.

'Mijn god, dit is echt gestoord.'

'Luister Matthijs,' zei ze, 'ik verander alle namen, ik...'

'Hannah, het is te doorzichtig, echt. We gaan dit never nooit doen.'

Ze keek hem smekend aan, maar hij schudde zijn hoofd en stond op.

'Vijf jaar Hannah, vijf jaar en heel veel geduld, en je komt met dit? Ik waardeer je pitch, maar voor dit boek zal je een andere uitgever moeten zoeken.' Hij maakte een afscheidsgebaar en liep de kamer uit.

Ze sloot haar ogen en hoorde de traprede kraken. Ze slikte en hoopte met ingehouden adem dat hij zich zou bedenken, dat hij zich om zou draaien.

Maar de trap bleef stil.

SUUS

Suus zat samen met Sandra in de teamkamer van Zebra, haar nieuwe werkplek. Ze zou tot de lunch blijven zodat ze ook kennis kon maken met de andere patiënten op de afdeling.

Ze las de dagrapportage met bijzonderheden van de vorige dag. Hassan, een jongen die in de kliniek verbleef omdat hij in de gevangenis een bewaarder met een schroevendraaier had bewerkt, was gisteren voor het eerst met begeleid verlof buiten de kliniek geweest. Drie andere patiënten, waaronder Buchwald en Maarten, de jongen met het gietertje, hadden medicatie gekregen en ingenomen. Buchwald had bovendien onder begeleiding de medische dienst bezocht om urine af te geven voor een drugscontrole.

Binnen de Maarsseveensekliniek stond Zebra bekend om haar drugsprobleem. Suus wist dat relatief veel patiënten positief scoorden bij urinecontroles. Maar hoe de drugs op de afdeling kwamen en waar de middelen verstopt werden, was een groot mysterie. Onaangekondigde controles met drugshonden leverden niets op, alsof de gebruikers en dealers van tevoren waren ingeseind.

Sandra zag dat Suus in gedachten verzonken was en kwam bij haar zitten. ‘Wat houdt je bezig?’

Ze keek verward op. ‘Ik dacht aan Buchwald en aan zijn alcoholstokerij. Hoe heeft hij dat hier binnen de kliniek voor elkaar gekregen?’

Sandra lachte. ‘Dat is niet zo moeilijk. Je neemt wat fruit en brood en voordat je het weet gaat het lekker gisten. Vrij onschuldig eigenlijk. Wat ik veel erger vind is als ze schoonmaakmiddelen gebruiken om synthetische drugs te maken. Dat doet Buchwald gelukkig niet, hij stookt alleen maar alcohol voor zichzelf.’

‘Buchwald is een Duitse naam.’

‘Ja.’

‘En hij heeft ook een Duits accent.’

‘Ja, dat kun je inderdaad een beetje horen.’

‘Komt hij uit Duitsland?’

Een glimlach speelde rond Sandra’s mond. ‘Vraag hem er maar eens naar, hij vertelt je er graag over. Maar geloof niets van wat hij zegt, hij fantaseert alles bij elkaar.’

Door het raam van de teamkamer zag Suus dat iemand plaatsnam aan de grote tafel in de woonkamer. Het was een van de patiënten met wie ze nog geen kennis had gemaakt, en toch kende ze hem ergens van. Had ze hem eerder op een andere afdeling gezien? Of misschien op het centrale plein, midden in de kliniek, waar zich de winkel bevond en waar tbs’ers van verschillende afdelingen elkaar in de pauze troffen? Of... was hij het? Ze slikte en stond onzeker op om naar hem toe te lopen. Kort wisselde ze een blik met Sandra, die knikte dat het in orde was.

De patiënt scheen haar aanwezigheid niet op te merken. Voor hem op tafel stond een schaakbord met vreemde stukken. De stukken stonden in de beginopstelling en het leek alsof hij op zijn tegenstander wachtte.

‘Met wie speel je?’ vroeg Suus, haar stem trilde licht.

‘Met jou,’ antwoordde hij kalm en zonder op te kijken. ‘Ga maar zitten. Ik zal je uitleggen hoe het werkt.’

Suus nam plaats tegenover hem en keek naar de prachtige ivoren figuren.

‘Chaturanga’, zei hij en hij keek haar nu voor het eerst aan met zijn felle ogen. Diezelfde ogen. Ze was verrast door zijn vitale uitstraling. Veel patiënten waren zwaarlijvig door de medicatie en de zucht naar vet voedsel. Maar voor haar zat een man van begin veertig, die zichtbaar veel aan sport deed en goed voor zijn lichaam zorgde. Met zijn brede schouders en zijn halflange, blonde krulhaar leek hij meer op een zeeman dan op een patiënt. En toen hij naar haar lachte werd ze niet alleen getroffen door zijn mooie verzorgde gebit en de scherpe lijnen die zijn kaaklijn en jukbeenderen markeerden, maar vooral door het onpeilbaar diepe, starende blauw van zijn blik. Net op tijd, toen hij haar ziel al bijna kon aanraken, hapte ze naar lucht en wendde ze vlug haar gezicht af. Dit moest hem zijn.

‘Schaak je?’ vroeg hij zacht.

Ze keek naar het bord om zijn blik te vermijden.

‘Ja,’ zei ze timide. Zichzelf herpakkend voegde ze er iets krachtiger aan toe: ‘Ja, ik doe het graag.’

‘Chaturanga lijkt op schaken, maar is net een beetje anders. Het bord is hetzelfde en er zijn evenveel stukken, maar sommige stukken zijn anders. Zo is er geen koningin maar een generaal en zijn de lopers vervangen door olifanten. Een ander belangrijk verschil is dat je met bepaalde stukken andere zetten kunt doen dan bij het schaken. Zo mag je de generaal per beurt maar een veld diagonaal verzetten. En de olifant mag je maar twee velden per beurt diagonaal verzetten, dat is dus veel minder dan de loper. De olifant kan echter wel springen over stukken op tussenliggende velden.’

Suus luisterde zonder iets te zeggen.

‘Wil je het proberen?’ vroeg hij. ‘Ik leg het je tijdens het spelen wel verder uit.’

‘Goed. Ik heb ongeveer een half uurtje.’

‘Dat moet lukken. En anders spelen we een ander keertje verder. Je komt toch wel vaker, eh...?’

‘Suus. Ja, ik kom op deze afdeling werken. Ik begin maandag.’

Hij pakte haar aarzelend uitgestoken hand. ‘Hallo Suus, ik ben Natan.’

REINIER

Reinier liet zijn identiteitsbewijs zien aan de portier en kreeg een toegangspas die hij op een zichtbare plek moest dragen. Zijn horloge en portefeuille deed hij in zijn aktetas, die hij op de band van de X-ray legde. Toen hij zelf door de metaaldetectiepoort liep ging het alarm af. Hij vloekte binnensmonds.

‘Het is waarschijnlijk uw riem, of het zijn uw schoenen,’ riep de portier hem toe.

Natuurlijk was het dat, wat kon het anders zijn. Een wapen? Alsof hij dat de kliniek in zou smokkelen. Volstreekte waanzin was het om advocaten zo streng te controleren. Elke keer als hij gecontroleerd werd, kon hij zich er weer druk om maken. In het begin was hij de discussie aangegaan met de uitvoerders daar achter het glas, maar inmiddels zag hij in dat dit pure tijdverspilling was. De portier negerend liep hij terug en deed hij zijn schoenen uit en zijn riem af. Vervolgens deponeerde hij alles in een grote zwarte bak. Terwijl de bak over de band gleed, liep hij opnieuw door de metaaldetectiepoort.

‘Helemaal goed nu!’ riep de portier hem opgewekt toe. Reinier veinsde een glimlach en bedacht dat de kliniek deze man beter kon wegbezuinigen. Volstrekt nutteloos, zo’n op metaaldetectie gerichte controle. Iedereen wist dat er tegenwoordig keramische messen bestonden.

Reinier nam plaats in de wachtkamer en keek op zijn horloge. Bijna kwart voor elf. In een reflex wilde hij zijn mobiel pakken om zijn cliënt te laten weten dat hij iets later kwam. Toen herinnerde hij zich dat deze cliënt niet mobiel bereikbaar was. Hooguit via een vaste lijn, en pas na afspraak met de kliniek. Bovendien had hij zijn mobiel in de auto laten liggen omdat hij hem anders bij de portier in een kluisje had moeten achterlaten.

Uit zijn aktetas haalde hij de map die hij vanochtend bij zijn ou-

ders in Abcoude had opgehaald, met documenten over hun huis in de Franse Alpen nabij het Mont Blancmassief. Het huis lag op een moeilijk bereikbare locatie. Als kind was hij er met zijn ouders in de zomer vaak geweest, en een enkele keer ook in de winter. Hij herinnerde zich nog de lange tocht door de sneeuw en hoeveel moeite het had gekost om met het houtfornuis de kleine woonkeuken warm te krijgen. Maar ook hoe gezellig het was geweest om daar met het hele gezin samen te zijn, ver weg van de buitenwereld met al haar afleidingen, en daardoor eigenlijk veel dichter bij elkaar. Het was de ideale locatie voor Hannah om ongestoord te werken. Ze had hem de afgelopen weken vaak genoeg laten weten dat ze een tijdje weg wilde uit de drukke stad. Wat zou ze blij zijn als hij haar vanavond zijn plan vertelde.

In de map trof hij twee plastic hoesjes. Beide waren voorzien van een witte sticker met daarop een tekst. Op de eerste had zijn moeder het volgende geschreven:

Lieve Hannah,

We stellen ons huis volgende week graag beschikbaar zodat je daar kunt werken aan je nieuwe boek. Alle informatie over (het bereiken van) de locatie tref je in dit mapje aan. Mocht je nog vragen hebben dan kan Reinier je vast helpen. Hij is er als kind vaak met ons geweest.

Groetjes, Laura

Op het andere hoesje stond alleen: ‘Kopie Reinier’.

Hij deed zijn eigen kopie terug in de map en stopte hem in de aktetas. Uit het hoesje voor Hannah haalde hij twee documenten. De eerste bevatte een routebeschrijving en de tweede had het opschrift ‘Le Plancert’. Vluchtig bladerde hij door het stapeltje papieren. Het bevatte onder andere een instructie voor het aansluiten van het water en de elektriciteit. Verder stond het vol met handige tips van zijn ouders, zoals wat je met de stroomvoorziening moest doen als het onweerde.

Reinier dacht aan de talloze momenten dat ze op de houten kist voor het huis hadden gekeken naar het onweer boven de bergen aan de andere kant van de vallei. Wat zou het heerlijk zijn om daar samen met Hannah te zitten. Maar hij kon niet met haar mee, hij had het veel te druk. Bovendien zou hij haar alleen maar tot last zijn.

Hij hoorde een klik en de deur van de wachtruimte ging open.

‘Bent u meneer De Graaf?’ vroeg een kleine, vriendelijk ogende Indische vrouw.

Hij knikte afwezig, met zijn gedachten nog half in de Franse Alpen.

‘Komt u mee?’

Hij borg het mapje met de papieren op en volgde de vrouw naar het beveiligde deel van de kliniek.

SUUS

Dus dit was Natan. Dit was waarvoor ze was gekomen. Vijftien jaar lang had ze op dit moment gewacht, haar studie, de stage en nu de overplaatsing naar zijn afdeling. Steeds een stap dichterbij, steeds iets dichterbij haar doel. En al die jaren had ze elke dag teruggedacht aan die ene avond dat haar moeder niet meer bovenkwam, dat haar broertje niet meer...

Ze herkende ineens de stukken en huiverde. Het was het Chaturanga speelbord van haar broertje dat hier op tafel stond. Natan had het meegenomen als een soort relikwie en speelde blijkbaar nog steeds het spel van die allerlaatste avond. Was er voor hem altijd een denkbeeldige tegenstander gebleven? Zat hij hier elke dag met haar broertje en beleefde hij dan opnieuw wat er die avond gebeurd was? Of wist hij wie zij was? Had hij al die jaren net als zij op dit moment gewacht en was het zijn manier om haar te verwelkomen? Ze beet op haar lip en observeerde Natan terwijl hij in gedachten verzonken naar de stukken staarde.

Achter hem zag ze Peter de teamkamer inlopen. Ze hadden afgesproken dat hij haar na de lunch zou ophalen om te bespreken hoe het was gegaan. Nu sprak hij Sandra aan en ze keken beiden in haar richting. Sandra schudde haar hoofd en Peter leek haar op indringende wijze toe te spreken. Uiteindelijk knikte ze, waarna Peter zonder Suus aan te kijken de afdeling weer verliet.

‘Hij bemoeit zich altijd met alles,’ zei Natan, die al die tijd met zijn rug naar de teamkamer had gezeten.

Suus keek hem verbaasd aan. ‘Hoe wist je dat hij...?’

Natan wees naar het aquarium achter haar. ‘Jullie hebben overal spiegels geplaatst om ons in de gaten te houden. En wij hebben zo onze eigen manieren om jullie in de gaten te houden.’

‘Ach zo,’ zei ze terwijl het beeld van haar broertje zich opnieuw aan

haar opdrong. De tranen sprongen bijna in haar ogen, maar ze vermande zich. Ze moest haar emoties uitschakelen, dit had alleen kans van slagen als ze zijn vertrouwen kon winnen. Hij mocht haar haat niet voelen, hij moest haar heel dicht bij zich dulden, ze moest hem intrigeren. Om haar plan te kunnen uitvoeren moest zij het perfecte volgende slachtoffer zijn.

‘Jij bent aan zet,’ zei ze.

Voor het eerst zag ze hem twifelen. Tot drie keer toe bewoog zijn rechterhand langzaam richting het speelbord, maar trok hij hem weer terug. Uiteindelijk pakte hij de generaal en schoof die diagonaal naar voren. Daarna keek hij haar indringend aan, zijn ogen tot spleetjes geknepen. Voor iemand die het spel niet goed kende leek het een meesterlijke manoeuvre. Bij de volgende zet kon de generaal namelijk kiezen uit twee stukken die hij kon slaan. Suus kon ze onmogelijk allebei in veiligheid brengen. En toch was er een uitweg. Eén keer in het spel had je bij Chaturanga de mogelijkheid om met de koning een paardensprong te maken. En dus pakte ze haar koning en sloeg geheel volgens de regels Natans generaal.

Ze zag zijn ogen veranderen. Ze sperden zich wijd open en grote zwarte parels staarden haar vanuit het diepe blauw vol ongeloof aan. Zijn ademhaling werd zwaar en ze rook nu ook zijn lichaamsgeur. Toen klonk uit zijn keel een rauw geluid als van een gewond dier, gevolgd door een klap die veroorzaakt werd doordat de metalen buis van de rug van zijn stoel hard in contact kwam met de linoleumvloer.

Natan was opgestaan, zijn grote lichaam torende boven alles uit. Hij leunde voorover, met zijn gespierde handen met de gezwollen aderen aan weerszijden van het speelbord tussen hen in op tafel. Sandra snelde uit de teamkamer naar hen toe, maar Natan riep:

‘Laat ons met rust. Ze is geniaal!’

Op dat moment kwam een man de afdeling op lopen. Hij werd begeleid door Kumari, die de bezoekers altijd bij de portier ophaalde. Suus zag aan de afschuw in Natans ogen dat hij de man kende. Hij vloekte binnensmonds terwijl de huid rond zijn neus trilde. Toen ontspande hij weer en nam hij Suus aandachtig in zich op. Zijn gezicht werd vriendelijk en vertoonde diezelfde rustige, voldane blik als toen hij die avond de kamer van haar broertje binnenliep. Het

was alsof ze daar nu samen waren. Hij, zij en haar broertje vlak voordat...

Natan onderbrak haar herinnering. 'We spelen een andere keer verder.' Daarna liep hij weg in de richting van de man. In het voorbijgaan zei hij tegen Sandra: 'Ze mag blijven. Ik vind haar leuk.'